

Nieuwsbrief

Young Energy Specialists and Development Co-operation

Volume 3, issue 1

February 1998

INHOUD

- 1
Woord van de voorzitter
- 2
**Hygiënischere stortplaatsen
als energiebron?**
- 3
Uitgevlogen YESsers
- 4
Bestuursmededelingen
- 5
Activiteiten verslag
Syble Schöne over de klimaatop in Kyoto

Woord van de voorzitter

De vereniging YES-DC gaat met 1998 zijn derde jaar in als vereniging. Vrijdag avond 3 april wordt dit heuglijke feit gevierd met een Leden Vergadering en een avondje stappen in Amsterdam.

In de ruim drie jaar, dat ik nauwbetrokken ben bij YES-DC, heb ik dit initiatief zien groeien als kool. De grootste uitdaging die ik zie voor de toekomst van de vereniging is om alle jonge leden te bieden waar zij behoefte aan hebben en hen op een goede manier bij de activiteiten te betrekken.

We begonnen in de zomer van 1994 op een terrasje in Eindhoven na te denken om een keer iets te organiseren voor jonge mensen die met energie in ontwikkelingslanden bezig zijn. Met "5 kerngroepleden" (Jon Exel, inmiddels in Washington, Ad Dankers, inmiddels in New York, Bart van Campen, inmiddels in Honduras, Ronald Voskens, inmiddels vader, en mijzelf) besloten we de jonge mensen die wij konden vinden eens bij elkaar te brengen. De eerste bijeenkomst was dan ook een discussie van een man of dertig op een terrasje in Utrecht over de vraag of we samen een netwerk zouden kunnen opzetten en wat dan de activiteiten zouden zijn.

Op de eerste heuse bijeenkomst zette Paul Hassing van DGIS (inmiddels NEDA) het Nederlandse beleid uiteen op het gebied van energie en ontwikkelingslanden. De deelnemers hadden zich voorbereid op de discussie door in kleine groepjes een aantal beleidsuitgangspunten door te spreken. Er ontstond dan ook een levendige discussie en een geslaagde bijeenkomst. De tweede bijeenkomst was een excursie naar ECN. Veel leuke en interessante activiteiten zouden volgen.

Op een gegeven moment besloten we YES-DC voort te zetten als formele vereniging vanwege een technische reden (omdat de aansprakelijkheid van het netwerk dan beter geregeld is). Ons streven was om op dezelfde manier te blijven functioneren als het informeel netwerk.

Wat wij echter niet vermoed hadden, was dat het ledental zo zou groeien. Van aanvankelijk zo'n 30 mensen in ons netwerk is YES-DC inmiddels gegroeid tot bijna 90 leden. In de twee jaar dat ik als voorzitter in het bestuur heb gezeten zagen we een bijna surrealistische groei. Het ledental verdrievoudigde, maar dat vertaalde zich niet in een hogere aanwezigheid van leden bij onze activiteiten.

De vraag naar de oorzaak van dit fenomeen staat nog open. Was het dan vervuiling van ons ledenbestand? Komt het omdat een relatief groot deel van de leden nu een drukke baan heeft en dus voorzichtiger is met zijn tijd? Zijn de onderwerpen en sprekers bij de activiteiten slechts interessant voor een relatief kleine groep leden? Spreken onze activiteiten onze doelgroep nog wel voldoende aan? Moeten we de leden op een actievere manier uitnodigen? Of vindt iedereen het wel goed zo?

Na twee jaar voorzitter te zijn geweest, zou ik graag een stapje terug doen en het enthousiasme van anderen uitdagen om deze vragen op te lossen. Aangezien Jelle Schoonderbeek, Jan-Willem van de Ven en Astrid de Ruijter hadden aangegeven te willen terugtreden als bestuurslid, zal ik nog een jaartje in het bestuur mee draaien. De kar zal echter getrokken moeten worden door een enthousiaste groep jonge bestuursleden, die een afspiegeling vormen van onze leden. De bestuurssamenstelling die wij zouden willen voorstellen vindt je elders in deze nieuwsbrief. Dames en heren, succes!

Tot slot, wil ik alle mensen die aan YES-DC hebben meegewerkt, in het bestuur of in de activiteiten, van harte danken voor hun inzet en bijdrage. Dit geldt met name ook voor de mensen die deze prachtige nieuwsbrief voorbereiden en in elkaar zetten.

Bedankt, en laten we er 3 april een pilsje op pakken!

Frank

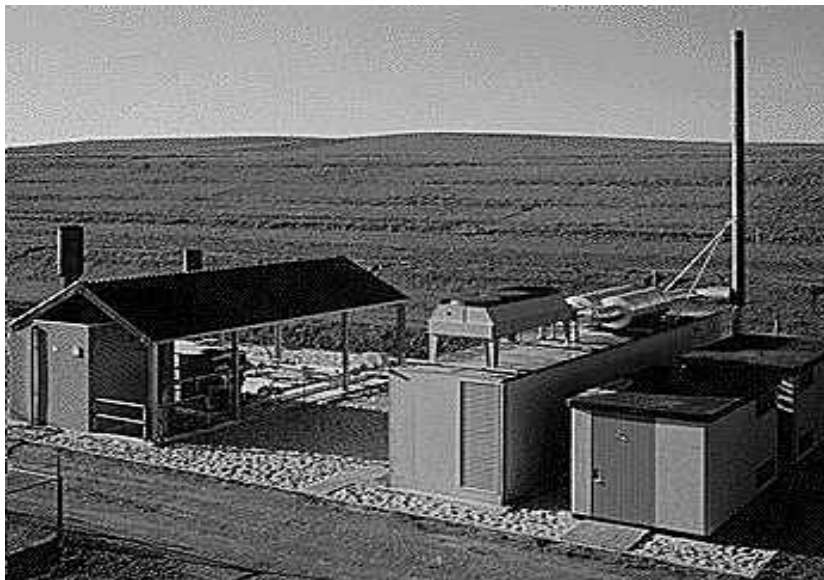
HYGIËNISCHERE STORTPLAATSEN ALS ENERGIEBRON?

Jan-Henk Welink, PROAV Zuid Holland NV

Het probleem

Met de ontwikkeling van derde wereld landen zal het afvalprobleem ook toenemen, met name in de grote steden. Alhoewel er vanwege erbarmelijke omstandigheden door een gedeelte van de bevolking vele afgedankte spullen worden hergebruikt, blijft er veel afval over. Een van de meest goedkope manieren om van het afval af te komen is (ongecontroleerd) storten. Momenteel gebeurt dit meestal in de buurt van vele steden. Ongecontroleerd storten geeft allerlei zichtbare en niet zichtbare problemen:

- uitloging van zware metalen uit de stort naar de omgeving
- verspreiding van afval door wind (zwerfvuil) en grazende dieren (verspreiding ziektekiemen)
- stank
- emissie naar de lucht van methaangas (stortgas) wat aan het broeikas effect bijdraagt.
- Brand- en explosiegevaar door het vrijkomen van stortgas. Op de stort van Istanbul zijn in begin jaren negentig 30 mensen omgekomen toen een stort door stortgas spontaan explodeerde.

Een oplossing

Een gecontroleerde stortplaats met stortgaswinning kan uitkomst bieden aan bovenstaande problemen. Een gecontroleerde stortplaats is uitgerust met de volgende extra voorzieningen:

- Opvang van percolaatwater uit de stort om uitloging te voorkomen. Een stort heeft dan wel een bodem nodig die voor percolaatwater praktisch ondoordringbaar is (bv. kleilaag). Soms kan een speciale aan te leggen bodembescherming betaalbaar zijn (Gazdaru). Het percolaatwater is op het riool aangesloten.
 - Opvang van biogas. Bij de aanleg van de stort in gedeelten (zgn. compartimenten) worden horizontale tunnels (gevuld met los structuurmateriaal) aangelegd, die uitkomen op verticale pijpen. Deze zijn weer aangesloten op een pijpstelsel richting een gasmotor en/of fakkel. De stort wordt dan afgedekt met een zandlaag. Doordat er een lichte onderdruk in de stort gehandhaafd wordt, ontsnapt er geen stortgas naar de omgeving. Stortgas bestaat typisch uit 55% methaan en 45% kooldioxide en heeft een stookwaarde van ca. 19 tot 20 MJ/Nm³ (Gronings aardgas 30 MJ/Nm³).
 - Opvang van zwerfvuil door netten gespannen om de stort.
 - Afscherming van dieren door netten, hekwerk en natuurlijke barrières (bomen, struiken)
- Een gecontroleerde stortplaats volgens de normen zoals die gelden in West-Europa zouden

een stortplaats voor een derde wereld land veel te duur maken. Echter met eenvoudige voorzieningen en een goede locatie (bv. met kleibodem) is een stortplaats te realiseren die veelal niet aan de Europese richtlijnen voldoet, maar wel tegen draagbare kosten een grote stap vooruit is. In Izmir, Turkije, (Curi) is een stort gerealiseerd met een grootte van ca. 90 ha en een capaciteit van ca. 2000 ton per dag (voor 20 jaar; 15 miljoen ton). Met deze stortplaats met genoemde voorzieningen (exclusief gasmotoren) is een investering gemoeid van ca. 1,6 miljoen US\$. Er dient wel rekening gehouden te worden dat, net zo als met andere projecten, onregelmatige lonen en financiering, gebrek aan onderdelen voor onderhoud, onregelmatige naleving van afspraken etcetera, veel roet in het eten kunnen gooien. Bovendien komt het voor dat vele onderontwikkelde landen afvalverwerking als een paraplepaardje maken en alleen de nieuwste technologie willen. Hierdoor worden gestelde doelen vaak al niet bij voorbaat gehaald (Rushbrook).

Energie uit de stort

Afgezien van het feit dat een stortplaats, zoals beschreven door Curi, een betaalbare stap vooruit is in hygiëne, levert een stortplaats ook energie, in de vorm van stortgas. Stortgas wordt gevormd door anaerobe omzetting van het organische gedeelte in het afval. Derhalve wordt stortgas ook vaak gezien als een duurzame vorm van energie.

Op de stortplaats AVM te Dordrecht is al 4,5 miljoen ton gestort, waarvan 50% organisch materiaal is. Dit levert 1000 Nm³ per uur aan stortgas en is goed voor de opwekking van ca 1,5 MWe voor komende 20 jr. Dit zijn typische waarden voor stortgas. Let wel dat het gehalte organisch in afval in de derde wereld vaak hoger is als in West-Europa.

Literatuur

Curi, K., The Izmir sanitary landfill: An appropriate solution in a developing country, Proceedings Sardinia 93, Fourth International Landfill Symposium.

Gazdaru et al, 'Sanitary landfills for MSW (Municipal Solid Waste) in Romania', Proceedings Sardinia '97, Sixth International Landfill Symposium

Rushbrook, 'Over the hills and far away', Wastes Management, October 1997

UITGEVLOGEN YESSERS

Bart van Campen vanuit Honduras

After this Dutch title, I'll continue in English for the international part of the YES-audience. I already planned to write for YES Newsletter about my experiences working for the FAC Honduras, but was too caught up with these experiences to do so earlier. By now I've been working in Honduras for almost a year, midway in my 2-year assignment and a good point to evaluate for.

Where should I start? I am starting as an Associate Professor Officer (APO) for the FAO in Honduras. The 'Proyecto Desarrollo Rural del Sur de Lempira' ('Lempira Sur') is a sustainable rural development project executed by the FAO in co-operation with the Honduran Ministry of Agriculture and Livestock, financed by DGIS. This is my first work experience in such a development project. The APO-program is a program for recently graduated youngsters to work and gain experience in developing projects.

My official job title is 'Associate Expert Small Scale Energy Systems': I work with energy therefor. Lempira Sur is a rural development project in the Southwest of Honduras on the border with El Salvador. Its main activities are in agriculture, forestry, livestock, (communal) organisation (including small-scale enterprises) and habitat. Energy has only been added as a component since I arrived.

The project area consists of 1,200 km² ranging from up to 2,000 meters in the north to almost sea level in the south on the border with El Salvador. Some 80,000 people live here, mainly of subsistence farming, some cattle and in the higher areas some coffee. Much of the water from the lower area comes from the mountain area in the north. Together with the National Forestry Department and some other projects we are trying to make this into a protected area to conserve the watersheds for future generations. This policy is not very popular, especially with some large cattle farmers (see picture 2 'Project sign with bullet holes').

Descending from the mountains by the only, bumpy road one is struck by gorgeous views over the land that lowers until the border river with El Salvador, then rising again. At night one can see the lights of the Salvadoran cities. While descending temperature rises and vegetation changes from coniferous woods to maize fields, grassland and patches of broad-leaved trees. The mountains descend all the way into the border river, where temperatures are high and the land is vastly deforested.

For much of the project population El Salvador

side, nothing. Up to some 10 years ago the area of Lempira was vastly neglected by the government and only the last few years government and parastatal organisations have entered the area, following international projects. Much of the region is therefore oriented more to El Salvador than Honduras.

In this area I work: my official duty station is Candelaria - the project's main office (no electricity, no phones) - but I spend more time visiting the 16 field offices. Every field office has at least 3 people permanently stationed: 1 agriculture engineer (only men), 1 'social promoter' (generally a woman) and 1 coordinator for adult education. Every field office serves 5 to 7 communities with problems that the population identify themselves in yearly assessment and planning sessions. Much of the personnel in the field offices is young and quite inexperienced, therefore there is also a staff with experts to assist the field offices in their work, to develop and adjust project policies and develop training material. I am part of this staff, although inexperienced.

Logistics and communications are a large problem in the fieldwork. By now the majority of the project offices have radio (see picture: solar panel for radio installation being transported by mule), but still: roads are bad (many field offices and communities only reachable on foot or horseback), supplies have to come from outside, large project area, many movements, etc. Because of this we work 3 weeks continuously in the area followed by a week 'weekend'. All this makes the monthly transport planning the central item of the month. It is also one of the few occasions that direction, staff and

field personnel are together. All in all this makes for difficult logistics and communication in the project.

Why am I providing so much background material on the project and nothing about energy up to now? First of all to give you an impression of the circumstances we work in, but also because it is my conviction that 'energy' can't (or shouldn't) be addressed separately, but as an integral part of 'development'. That brings me to my specific work: as said no work in the energy field had been done before and my CoR were very general. First on the planning list therefore was an assessment of energy demand and potential. Because such an assessment is rather a complex process it was planned to do this with external consultants: me doing a first global assessment in the area and of infrastructure available in Honduras, using this as an input to focus the consultancy mission. This would also give me a chance to adjust to the project region, improve my Spanish, etc. Alas, the consultancy mission was postponed several times due to problems in the project and at FAO Headquarters in Rome. Now it is on the agenda for February; hope it will be executed then, because it will give me less than a year left of my assignment to do something with the results.

In the mean time I have started some activities. On the basis of the global assessment that cooking, lighting and drying agricultural products are the main energy demands (apart from transport) and that solar and hydro have the most potential (availability, some experience in the area and the project), I chose a few activities:

· small hydro battery-charging stations: one is being installed in a micro-irrigation scheme, using a locally produced turbine with Jan Portegijs' Firefly design (see pictures 4 and 5: the dam and the Firefly); another project is being studied; furthermore I am trying to interest some more potential producers and installers, among others a highschool in the area that has a metal-working shop;

· research in the use of improved wood stoves, problems and improvements;

· biogas: because of prior experiences in Honduras and Guatemala where biogas projects failed dismally, we are taking a very conservative step-by-step approach. The idea is to try and stimulate demand for organic fertilisers first, combined with introduction of the idea of biogas installations. If this creates enough interest, work a biogas program could be started, if not organic fertilisation still has sufficient possibilities in the area to be a merit of itself. The first visit with farmers and project personnel to an organic farm has been executed.

For 1998 the top priority is the assessment study, which should be followed by a feasibility study for solar-credit scheme. Next is continuation of the above mentioned activities, followed by work on solar dryers for coffee and fruit drying and a possible co-operation with high schools to do some classes in renewable energy.

Enough work therefore and there is lots more to be done, for instance in the field of solar cookers and waste water treatment. I have been trying to get the direction interested to include students or other (volunteer) work force in the energy field and they are interested now. We are in the process of formulating some proposals, that will be then sent to universities and - of course - YES. If people already have ideas or interest, please contact me (reply might not be very fast because I am generally 'incommunicado' for 3 weeks a month). Another possibility for the future is that my contract ends in January 1999 and a new APO-posting is considered. The problem there is that at the moment the next project phase is being negotiated - due to start in 1999. Only after there is some clarity in that, a new APO can be solicited.

Well, my fellow energy freaks, for the time being I'll leave you with a happy and energetic 1998, but you'll hear more soon and I hope to hear from you.

Hasta la vista, 'baby' (they love Schwarzenegger movies here)

Bart van Campen
Apdo. 246
Sta. Rosa de Copán, Honduras
tel (private): (+504).621663
email: campen@globalnet.hn
tel/fax (work): (+504).620039

VAN HET BESTUUR

Nieuwe ledenboek verspreid via activiteiten

Afgelopen week zijn ruim 100 nieuwe YES-DC ledenboekjes van de pers gerold. Zoals je weet staan hierin de foto's en korte beschrijvingen van alle YES-DC leden, zodat je als je een vraag hebt of iemand zoekt, je hem of haar gemakkelijk kunt vinden.

Versturen per post van de ledenboekjes zou ongeveer 5 gulden per exemplaar kosten. Omdat wij met het geld leukere dingen kunnen doen dan aan de PTT geven, worden daarom de ledenboekjes in eerste instantie verspreid via de YES-DC activiteiten (d.w.z de DEO dag van 6 maart a.s. en de ledenvergadering van 3 april a.s.). Komt allen.

Verder kun je voor de ledenboekjes terecht bij onze secretaris Arjan Visser, Frans Halsstraat 46 in Eindhoven.

Ledenvergadering YES-DC

Hierbij de officiële uitnodiging en aankondiging van de ledenvergadering van de vereniging YES-DC. Op vrijdag 3 maart om 20.00 uur ben je van harte welkom om in Amsterdam mee te praten over het reilen en zeilen en ook de toekomst van de vereniging.

Het bestuur zal een nieuw bestuur voorstellen bestaande uit:

Deirdre Vos	voorzitter
Arjan Visser	secretaris
Otto Bos	penningmeester
Jeroen van der Linden	vice voorzitter
Jeroen Verschelling	lid
Marcel van der Maal	lid
Frank van der Vleuten	lid

Na afloop van de vergadering gaan we stappen in Amsterdam. Voor vragen over de organisatie kun je het beste met Deirdre bellen (020-6722495). Voor vragen over de vergadering e.d. ben ik het aanspreekpunt (040-2812378).

Groetjes,

Frank van der Vleuten
voorzitter YES-DC

DEBAT

DE ENERGIESECTOR IN ONTWIKKELINGSHULP?

6 maart 1998
Jaarbeurs Utrecht

zie bijgevoegde aankondiging

ACTIVITEITEN VERSLAG

Syble Schöne over de klimaatop in Kyoto

Frank van der Vleuten

De spreker

Syble Schöne loopt al een lange tijd mee in de energie en klimaatdiscussies in Nederland. Komend vanuit de kernenergiebeweging is hij via Milieudefensie bij het Wereld Natuur Fonds terechtgekomen waar hij nu al ongeveer 6 jaar werkt. Zo heeft hij de overgang meegemaakt van anti-kernenergie naar klimaatverandering. Syble Schöne was namens het Wereld Natuur Fonds aanwezig bij de klimaatop in Kyoto en vertelt in een YES-DC lezing over zijn ervaringen aldaar. Wat zijn de belangrijkste elementen in het Kyoto protocol en hoe kwam het tot stand? Hieronder een kort verslag.

Het onderwerp in Kyoto

In de klimaatdiscussies komen sterk verschillende niveaus voor (lokaal, nationaal, Europees, mondiaal) met soms enkele spanningen tussen deze niveaus. Zo ging het in Kyoto niet meer om energiebeleid maar om een niveau hoger, met als voornaamste onderwerpen:

I. targets and timetables voor reducties van de uitstoot van BroeiKas Gassen (GHGs). In Kyoto is dit begrip omgevormd tot targets and budgetperiodes, d.w.z. een gemiddelde reductie voor het tijdsraam 2008-2012. Dit maakt het mogelijk om flexibeler om te gaan met emissiereductie en sluit inhoudelijk beter aan bij het probleem.

II. flexibiliteit. Aangezien partijen niet weten wat hun economische groei en de daarmee samenhangende groei van emissies gaat zijn, zijn mechanismen nodig om flexibiliteit in het beleid te integreren. Zulke mechanismen zijn o.a.:

1. handel in emissierechten. Hierbij zijn echter mogelijke loop holes. Zo hebben Rusland en de Oekraïne een emissiedoelstelling voor het jaar 2008-2012 van stabilisatie t.o.v. 1990. Door de economische crisis ligt de huidige uitstoot echter zo'n 35% onder de 1990 uitstoot. De VS zouden deze emissie-ruimte bij voorbeeld kunnen opkopen en zo gewoon kunnen doorgroeien in hun emissies.

2. Joint Implementation op project basis. In het verleden is dit door ontwikkelingslanden altijd heel ideologisch benaderd. Een verrassende wending was het overnemen door Brazilië van een idee van het Wereld Natuur

Fonds om een fonds in te stellen waarin landen die hun doelstellingen niet halen een straf moeten betalen. Uiteindelijk leidde dit na een onderhandeling met de VS tot het definiëren van een Clean Development Fund idee. Dit zal de komende 3 - 4 jaar verder uitgewerkt worden.

3. Alle verschillende gassen "in een mandje gooien". De VS hebben hun doelstelling van -7% mede gekozen doordat HFK's, SF6, etc. worden meegenomen vanuit het beginjaar 1995 (ipv 1990). Dat zou een verschil uitmaken van ongeveer 5%, waardoor de actuele emissiereductie dus op -2% zou uitkomen.

4. Meenemen van de aanplant van bossen, de "netto-benadering". Dit punt blijft omstreven omdat ieder land zijn eigen berekeningsmethoden lijkt te hanteren. Bovendien leidt het tot het waarderen van bossen op C inhoud in plaats van op bijdrage aan de biodiversiteit. Besloten is om bossen voorzichtig mee te nemen. De discussie gaat door.

III. policies and measures. De EU stelde voor om ook een passage over klimaat beleid en maatregelen in het protocol op te nemen. Dit is echter door de andere partijen afgewezen onder het mom "dat regelen we zelf wel".

De belangrijkste elementen die in Kyoto niet behandeld zijn en in de toekomst verder uitgewerkt moeten worden zijn "compliance" en "review of adequacy of commitments".

Het perspectief van de klimaatonderhandelingen verschilt wezenlijk van de onderhandelingen tijdens UNCED in 1992 in Rio:

op het moment dat er geen goede uitkomst van de onderhandelingen is verdwijnt het probleem niet. Het enige dat de onderhandelingen eventueel zou kunnen frustreren is wetenschappelijke onzekerheid.

De onderhandelingen

In de eerste 1 1/2 week van de conferentie van twee weken werd vooral onderhandeld tussen de EU, de VS en Japan. Daarna werden Rusland en de overige OECD landen bij de onderhandelingen betrokken. De ontwikkelingslanden werden pas tijdens de laatste nacht om 1/2 2 bij de onderhandelingen betrokken. Vervolgens stond de vertegenwoordiger van China op en begon alles wat hen niet beviel af te schieten. Eerst schoot hij emission trading af. De vergadering werd meteen een 1/2 uur geschorst en met besloot dit onderwerp het volgend jaar verder te regelen.

Vervolgens werd het artikel dat ontwikkelingslanden op vrijwillige basis een doelstelling op zich konden nemen afgeschoten. Hiervoor waren twee goede redenen: enerzijds is eerder in het Berlin Mandate afgesproken dat eerst de rijke landen orde op zaken zouden stellen voordat ontwikkelingslanden een emissie doelstelling zouden kunnen krijgen. Dit mandaat werd eenzijdig door de Amerikaanse senaat opgezegd. Anderzijds, beseffen ontwikkelingslanden dat "vrijwillige" afspraken van hen af te dwingen zijn via Wereldbank leningen, IMF, etc.

In de onderhandelingen waren vanuit de ontwikkelingslanden, naast China, met name de Filippijnen (rol binnen G77) en Brazilië (Clean Development Mechanism) be-

langrijk. Dat de bijdrage van de landen sterk afhangt van de aanwezige personen was ook te merken aan het feit dat India nauwelijks te horen was op de conferentie.

Het resultaat

Uiteindelijk is er in Kyoto een verdrag opgesteld dat zijn sterke en zijn zwakke kanten kent. Het belangrijkste resultaat komt echter van de grote PR golf die de discussies met name ook in de VS veroorzaakt heeft (in Nederland viel deze overigens wat tegen). Hierdoor is er sprake van een omslag in het denken en is er nu ten minste enig bewustzijn van klimaatverandering en de link met het energiegebruik.

De hoop is nu dat ook de Amerikaanse milieubeweging zich sterk gaat maken voor een concreet energiebesparingsbeleid en niet langer op ideologisch niveau blijft steken.

Wat was de WNF bijdrage?

Het WNF is meteen na het Berlin Mandate begonnen met het opstellen van realistische pakketten van maatregelen om emissies terug te dringen. Hierbij heeft men uitgebreid gesproken met de Europese industrie, met als gevolg dat de houding van de Europese industrie aanmerkelijk minder negatief is dan die van de Amerikaanse industrie. De Nederlandse regering heeft dit proces overgenomen van WNF en deels overgedaan. Het

resultaat was dat er vanuit Nederland en Europa op een redelijke manier gesproken kan worden over een klimaatsdoelstelling, terwijl in Japan en de VS deze discussies vooral ideologisch van aard zijn.

Technology transfer

Bovendien maakt het WNF zich sterk voor technologie overdracht. Momenteel zijn hiervoor vier mechanismen:

1. de GEF, een pot met ongeveer 1 GUSD voor vier thema's waarvan klimaat er een is. Deze pot zou op zijn voordat er serieus besleed kan gaan worden.
2. vanuit de klimaatwereld is er het initiatief om, vergelijkbaar met de aanpak van CFK's rosters of experts en netwerken op te zetten die zich bezig houden met het definiëren en bevorderen van klimaattechnologie. Het probleem met klimaatverandering schuilt echter niet in het bestaan van de technologie, maar met name in de toegankelijkheid.
3. Vanuit het IEA is het zogenaamde Climate Technology Initiative CTI opgezet. Op zich lijkt dit een kansrijke aanpak, maar geen land is bereid om hier serieus geld in te steken. Er is nauwelijks betrokkenheid.
4. Tot slot is er het Joint Implementation concept. Het risico hier is dat het zich gaat ontwikkelen als de ontwikkelingshulp in de jaren '60 en '70: overdragen van technologie waarvoor de infrastructuur in het ontvangende land ontbreekt.

Het WNF heeft daarom voorgesteld om op de volgende Conference of the Parties het on-

derwerp van technologie overdracht op de agenda te zetten. Concrete mogelijkheden ziet men in:

- * Opzetten van een VN club met een vergelijkbaar mandaat als het IEA.
- * Omvormen van het Wereld Bank beleid door klimaat te integreren. Naar schatting gaat nu ongeveer 40% van de Wereld Bank leningen naar de (conventionele) energie sector.
- * Serieus gaan aanpakken van het CTI. Zo subsidiëren nu bijvoorbeeld veel landen hun exportindustrie. Het CTI zou een ander subsidie beleid kunnen opzetten, met meer betrokkenheid van het energiebeleid.

Het klimaatverdrag lijkt het enige forum om dit soort zaken effectief te regelen.

Hoe ziet een dag Kyoto eruit?

Op de conferentie liepen rond de 10,000 mensen rond, waarvan zo'n 25 Nederlanders. De dag begon om 1/2 8 met delegatieoverleg. Van 1/2 9 tot 1/2 10 was er EU overleg en de briefing van de mandaat trojka. Vervolgens waren er synchroon zo'n 4 tot 6 onderhandelingen. Deze onderhandelingen kwamen weer bij elkaar in de "Committee of the Whole", waar de voorzitter probeerde de protocol tekst op te stellen. Voor subonderhandelingen en overleg waren er dan nog de "non groups", de "non-non groups", de "informals", etc. Tot slot werd iedere nacht een krant gepubliceerd waarin de verzamelde NGO's verslag deden van de onderhandelingen en hun voorstellen brachten. Omdat dit een van de weinige nieuwsmedia was, werd de krant goed gelezen door de gedelegeerden en kon het WNF zijn invloed op de onderhandelingen uitvoeren.

Syble Schöne was moe van twee weken intensief en scherp vergaderen, maar kon terugzien op een geslaagde bijdrage aan een belangrijke conferentie.

YES-DC NIEUWSbrief op het Internet:
<http://www.itc.nl/~klunne/yesdc/>